

10 marca 2020

Przed stu laty bolszewicy zatwierdzili plan wojny przeciwko Polsce (10 marca 1920 roku)



Pomimo wystania w końcu grudnia 1919 roku do Warszawy noty dyplomatycznej z propozycją rokowań pokojowych, bolszewicy rozpoczęli jednocześnie przygotowania planu nowego etapu wojny z Polską. Podczas rozmów w wąskim gronie najbardziej zaufanych działaczy, Włodzimierz Lenin, dyktator bolszewickiej Rosji stwierdził: „(...) powinniśmy wykorzystać sytuację militarną, żeby rozpocząć wojnę zaczepną (...) sprawdzimy za pomocą bagnetów, czy w Polsce nie dojrzała już proletariacka rewolucja socjalistyczna (...) stwierdziliśmy, że gdzieś w Warszawie znajduje się nie centrum polskiego rządu burżuazyjnego i republiki kapitału, ale centrum całego współczesnego systemu imperialistycznego oraz że okoliczności pozwalają nam wstrząsnąć tym systemem (...)”.

10 marca 1920 roku zatwierdzono ostatecznie plan wojny przeciwko Polsce, omówiony tego dnia na naradzie przeprowadzonej w dowództwie Frontu Zachodniego w Smoleńsku. Główne uderzenie miało wyjść najkrótszą drogą na linii Moskwa-Warszawa, wzdłuż trasy „kolei moskiewskiej” z Borysowa na Mińsk Litewski i dalej przez Baranowicze na Brześć. Front Południowo-Zachodni otrzymał zadanie prowadzenia ofensywy na osi Kijów – Równe – Kowel – Brześć.

Na początku 1920 roku, gdy w polskim Sejmie dyskutowano o bolszewickich propozycjach pokojowych, polski wywiad dostarczył informacje o trwającym równolegle wygaszaniu innych frontów bolszewickich, tworzeniu armii rezerwowych oraz przegrupowaniu jednostek Armii Czerwonej na front Polski. Analizując te fakty Józef Piłsudski uznał bolszewickie propozycje pokojowe jako grę na czas, był jednak skrupowany koniecznością zachowania tajemnicy złamania sowieckich szyfrów i nie mógł w polemikach ze zwolennikami zawarcia pokoju z Rosją jej ujawnić.

Polski wywiad szacował że do końca maja bolszewicy będą w stanie zgromadzić na froncie polskim siły dwukrotnie przewyższające liczebność Wojska Polskiego. Znając zamierzenia ofensywne przeciwnika, Józef Piłsudski zamierzał pokrzyżować plany bolszewickie przez podjęcie wyprzedzających działań wojennych, przed zakończeniem nieprzyjacielskiej koncentracji. W tych warunkach powstał plan wyprawy kijowskiej. Przygotowano jednocześnie układ polityczny z Ukraińską Republiką Ludową. Ogólny plan strategiczny przewidywał szybkie rozprawienie się z Armią Czerwoną na Froncie Południowym, a po jej rozbiciu przesunięcie wojsk polskich na Front Północny, skąd jak przypuszczano mogło wyjść główne uderzenie

bolszewików.

Niestety prewencyjne uderzenie wiązało się uznaniem Polski przez europejską opinię publiczną za agresora, co z premedytacją wykorzystała później bolszewicka propaganda. Józef Piłsudski został w niej określony jako „awanturnik”, „militarysta” i „agresor” wobec „pokój miłującej republiki robotników i chłopów”. Genezą tych działań była wypowiedź komisarza ludowego spraw zagranicznych Rosji Sowieckiej Georgija Cziczierina z połowy lutego 1920 roku: „Jeśli będzie wojna, to absolutnie konieczne jest, aby cała wina za to spadła na rząd polski. Jest to absolutnie konieczne już choćby dlatego, aby oddziaływać w określony sposób na psychikę niezdecydowanych elementów w Polsce, a także na nasze masy społeczne”.

Polsko-ukraińską ofensywę z kwietnia i maja 1920 roku, zakończoną zajęciem Kijowa, należy więc traktować jako wojnę prewencyjną, mającą na celu uprzedzenie ofensywy bolszewickiej Rosji. W obliczu zdobytej przez polski wywiad wiedzy, okazało się najlepszym posunięciem strategicznym, które pokrzyżowało plany bolszewików i dało stronie polskiej bezcenny czas. Nie byłoby to możliwe bez nieocenionej pracy polskich kryptologów, których osiągnięcia na polu deszyfracji bolszewickich depeesz miały ogromny wpływ również w późniejszej fazie wojny, której zwrotnym punktem była bitwa warszawska.

Czytelników zainteresowanych funkcjonowaniem polskiego Biura Szyfrów i jego niezwykłych sukcesów odniesionych podczas wojny z bolszewicką Rosją w latach 1918-1920, zachęcamy do skorzystania z publikacji dostępnych w zbiorach Centralnej Biblioteki Wojskowej. Poniżej prezentujemy wybór kilku pozycji z naszego zasobu, obejmującymi również prace ogólne związane z konfliktem polsko-bolszewickim, wraz z linkami przekierowującymi do katalogu online CBW.

1920 : wojna o Polskę (wybór i oprac. Agnieszka Knyt ; tł. tekstów z jęz. ros. Agnieszka Knyt, Dorota Pazio).
Warszawa 2010



Tekst: Marcin Białaś
Fotografia: ze zbiorów CBW